

Länsstyrelsen
Örebro län

Raoul Hjærtström
Direkt: 019/19 30 68
raoul.hjartstrom@t.lst.se
Fax: 019/19 30 26

BESLUT
2005-10-14

Dnr: 432-02379-2005

Byggnadsminnesförklaring av Adolf Kjellströms villa, Kv Renen 7, Nygatan 51, Nikolai församling, Örebro kommun, Närke

(4 bilagor)

BESLUT

Med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) förklarar Länsstyrelsen Adolf Kjellströms villa, Kv Renen 7, Nygatan 51, Nikolai församling, Örebro kommun, som byggnadsminne. Byggnaden markeras genom skraffering på bifogade karta

Med stöd av 3 kap 2 § kulturminneslagen meddelar Länsstyrelsen samtidigt följande *skyddsbestämmelser*:

Byggnaden får inte rivas.

Byggnaden får inte till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.

Byggnadens planlösning får inte förändras

I de kryssmarkerade rummen på bilagda ritning får fast inredning inte borttagas, flyttas eller på annat sätt förändras. Till fast inredning räknas bl a golv, tak, lister, paneler, dörrar, dörr- och fönsterfoder, eldstäder, trappor med räcken och glasmålningar.

I de rum som markerats med siffrorna 1, 2 och 3 på bilagda ritning, får kakelugnarna inte rivas, byggas om eller på annat sätt förändras.

Det med heldragen röd linje markerade området på bilagda ritning, får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området skall hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

Upplysningar:

Länsstyrelsen lämnar råd ifråga om underhållet av byggnaderna.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Enligt 3 kap 21 § KML tillämpas beslut enligt 3 kap 1 § utan hinder av att talan förs mot beslutet.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Frågan om byggnadsminnesförklaring av den Kjellströmska villan har under en tid diskuterats mellan Länsstyrelsen och dess ägare,

Länsstyrelsen gjorde under våren 2005 gjort en kulturhistorisk utredning av byggnaden.

Riksantikvarieämbetet har 2005-03-21 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och utformningen av skyddsbestämmelserna.

Örebro läns museum har i yttrande 2005-03-24 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

Ägarna har i skrivelse till Länsstyrelsen 2005-03-29 accepterat byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

Länsstyrelsen har 2005-03-30 upprättat en PM med anledning av ägarnas önskemål att på en punkt kunna ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsbestämmelserna.

Byggnadsnämnden i Örebro kommun har 2005-04-21 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

HISTORIK

Byggnaden uppfördes under slutet av 1870 talet av Adolf Kjellström som bostad för honom själv. Dess originella gestaltning – inspirerad av engelsk gotik med fasader i kalksten – är starkt förknippad med Kjellström och hans verksamhet som arkitekt.

Kjellström, 1834-1932, var arkitekt och lektor i byggnadskonst vid Tekniska elementarskolan i Örebro. Han svarade för en rad restaureringsarbeten, de flesta tillsammans med etsaren och arkitekten Axel Herman Hägg. Kjellströms utvecklingsarbete för användning av natursten i byggnader, bedrivet bl a vid den stenhuggeriskola han höll i Örebro 1880-87, kom att få stor betydelse för den svenska arkitekturens utveckling under 1800-talets senare del, den period då putsen som fasadmateriäl ersätts av natursten och tegel.

Kjellströms starka intresse för natursten och engelsk gotik väcktes i samband med de studieresor han gjorde till England. Englandsresorna föranleddes av en strävan att åstadkomma en stilriktig restaurering av Nikolaikyrkan i Örebro, ett arbete som sysselsatte honom nära ett halvt sekel. Kjellström blev starkt influerad av den engelska nygotiken, "Gothic Revival", och fann i England nya idéer inom arkitekturen som senare, bl a genom hans egen medverkan, skulle komma att påverka och förändra den svenska byggnadskonsten i hög grad. De nya tankegångarna, som gjorde ett så starkt intryck på Kjellström, fördes främst fram av John Ruskin och William Morris, vilka i sina arkitekturteoretiska skrifter propagerade för att använda äkta material. Kjellström korresponderade med kolleger och experter i England och byggde upp ett kvalificerat fackbibliotek med bl a engelska mönsterböcker för arkitektur. Genom studier och systematiskt experimenterande i sin egen stenhuggarverkstad byggde Kjellström upp en inom dåtidens Sverige unik kunskap om byggande med natursten, framför allt sten och tegel i förening. Han blev därför flitigt konsulterad av den tidens ledande arkitekter.

1800-talet hade dominerats av en klassicerande arkitektur med fasader i puts och dekorationer i gips och stuck. Det s k Bünsowska huset på Strandvägen i Stockholm, byggt 1888 efter ritningar av Isak Gustaf Clason, en av dåtidens ledande arkitekter, brukar framställas som ett genombrottsverk för den nya arkitektur som slår igenom i Sverige under slutet av 1800-talet. Byggnaden har fasader i tegel och kalksten och tak klätt med Grythytteskifferr. När Clason arbetade med ritningarna till byggnaden besökte han Kjellström i Örebro. Clason kom senare, bl a i en artikel i Teknisk Tidskrift

BESLUT
2005-10-14

Dnr: 432-02379-2005

1896, att framhålla Kjellströms betydelse för de unga arkitekter, som mot slutet av seklet revolterade mot tidens klassicerande putsarkitektur.

Ritningarna till Kjellströms egen villa i Örebro är daterade 1879, nio år före Bünsowska huset. Den har gatufasad i rusticerad kalksten och gårdsfasad i tegel. 1881 byggdes – den i mars 1986 rivna – Nikolaiskolan i Örebro, med fasader i tegel och kalksten, efter Kjellströms ritningar.

MOTIVERING

Adolf Kjellströms särpräglade villa vid Nygatan hör till de kulturhistoriskt mest värdefulla byggnaderna i Örebro. På grund av Kjellströms stora betydelse för arkitekturutvecklingen i Sverige under 1800-talets senare del, utgör den ett omistligt dokument över en dynamisk epok inom landets arkitekturhistoria.

Genom sitt stora arkitekturhistoriska värde och välbevarade ursprungliga karaktär fyller Adolf Kjellströms villa väl kraven i 3 kap 1 § kulturminneslagen – ”synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde” – för att skyddas och bevaras som byggnadsminne.

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Örebro län.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Sören Gunnarsson jämte ledamöterna Marie-Louise Forsberg-Fransson, Inger Högström Westerling, Margareta Karlsson, Sören Larsson, Mats Sjöström, Helena Vilhelmsson och Anna Ågerfalk.

I den slutliga handläggningen deltog även länsassessor Per Undén.

Sören Gunnarsson
landshövding

Raoul Hjærtström
bitr länsantikvarie

Bilagor

Besvärshänvisning

PM, Länsstyrelsen, 2005-03-30

Karta

Planritningar

Kopia till

Riksantikvarieämbetet

Lantmäterimyndigheten i Örebro län

Byggnadsnämnden i Örebro kommun

Örebro läns museum

Länsstyrelsen/byggnadsminnesregistret

Länsstyrelsen
Örebro län

Raoul Hjärtström
Direkt: 019/19 30 68
raoul.hjartstrom@t.lst.se
Fax: 019/19 30 26

PM
2005-03-30

Dnr: 432-02379-2005

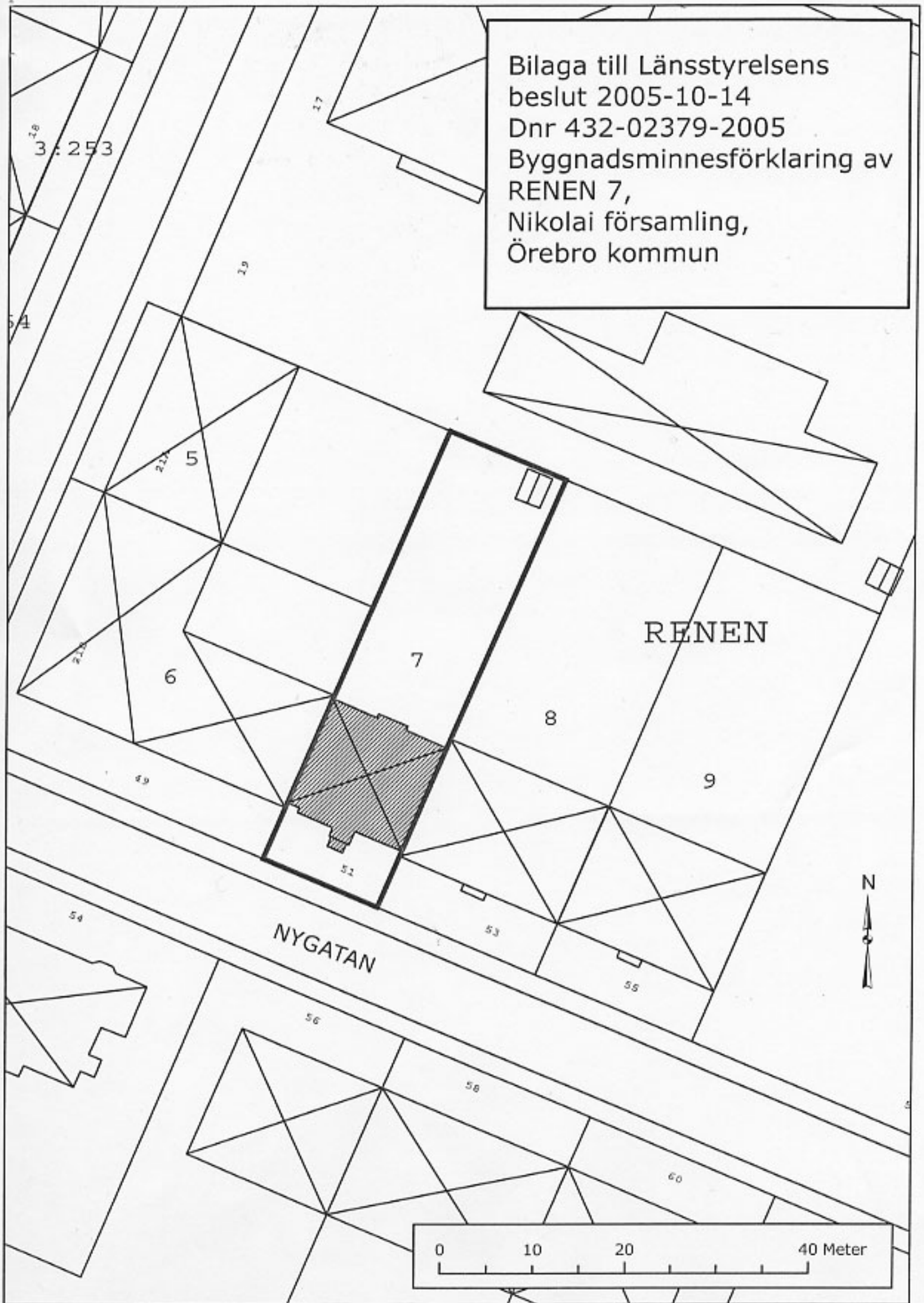
Byggnadsminnesförklaring av Kjellströmska villan, Kv Renen 7, Nygatan 51, Nikolai församling, Örebro kommun, Närke

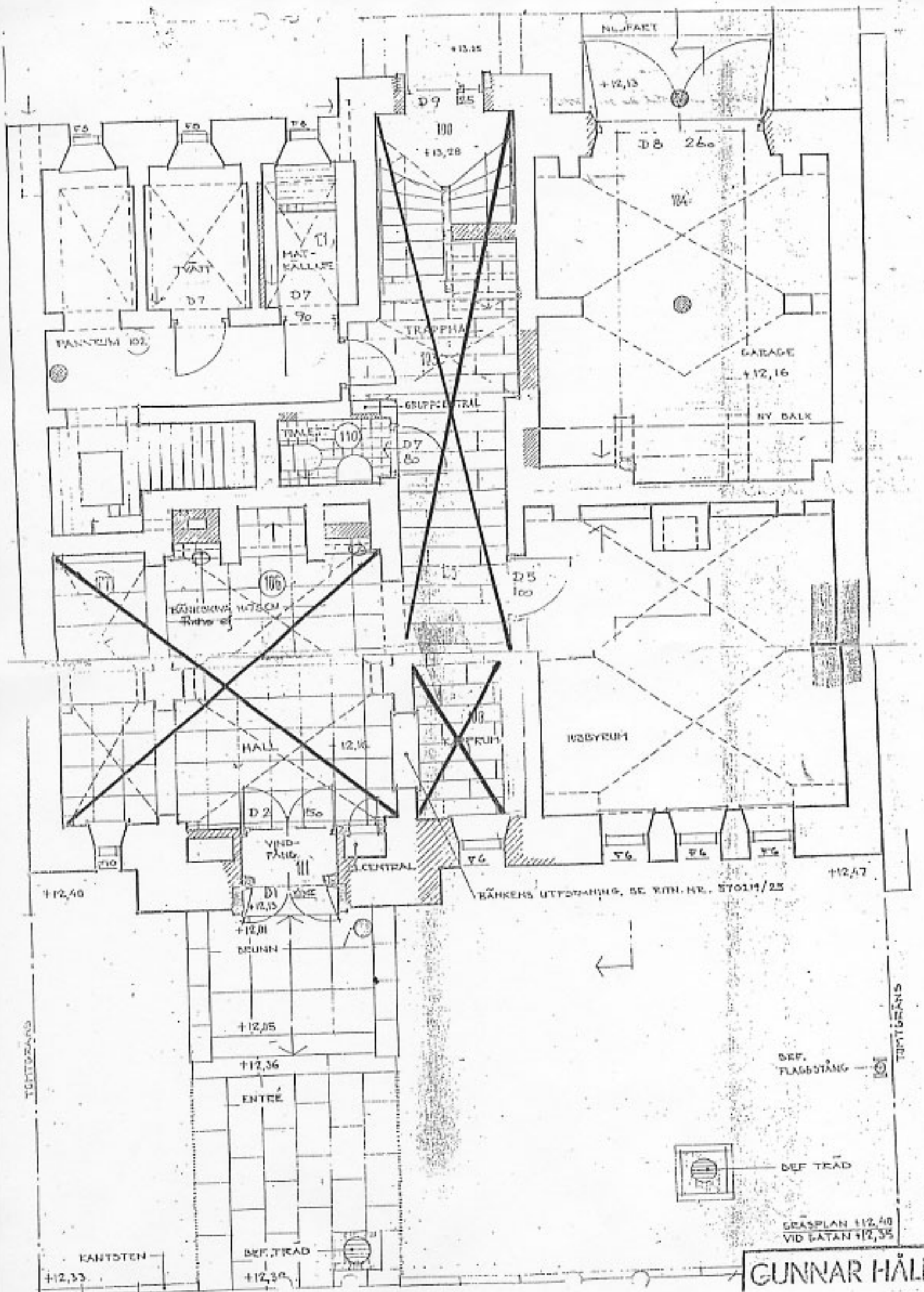
I samband med de överläggningar som skett mellan Länsstyrelsen och ägarna inför byggnadsminnesförklaringen och utformningen av skyddsbestämmelserna har Länsstyrelsen förklarat sig beredd att med stöd av 3 kap 14 § Kulturminneslagen lämna tillstånd till att byggnadsminnet på följande punkt ändras i strid mot skyddsbestämmelserna:

Utbyte av befintlig asfaltbeläggning på fastigheten mot annat material som kan bedömas lämpligt med hänsyn till byggnadsminnets karaktär.

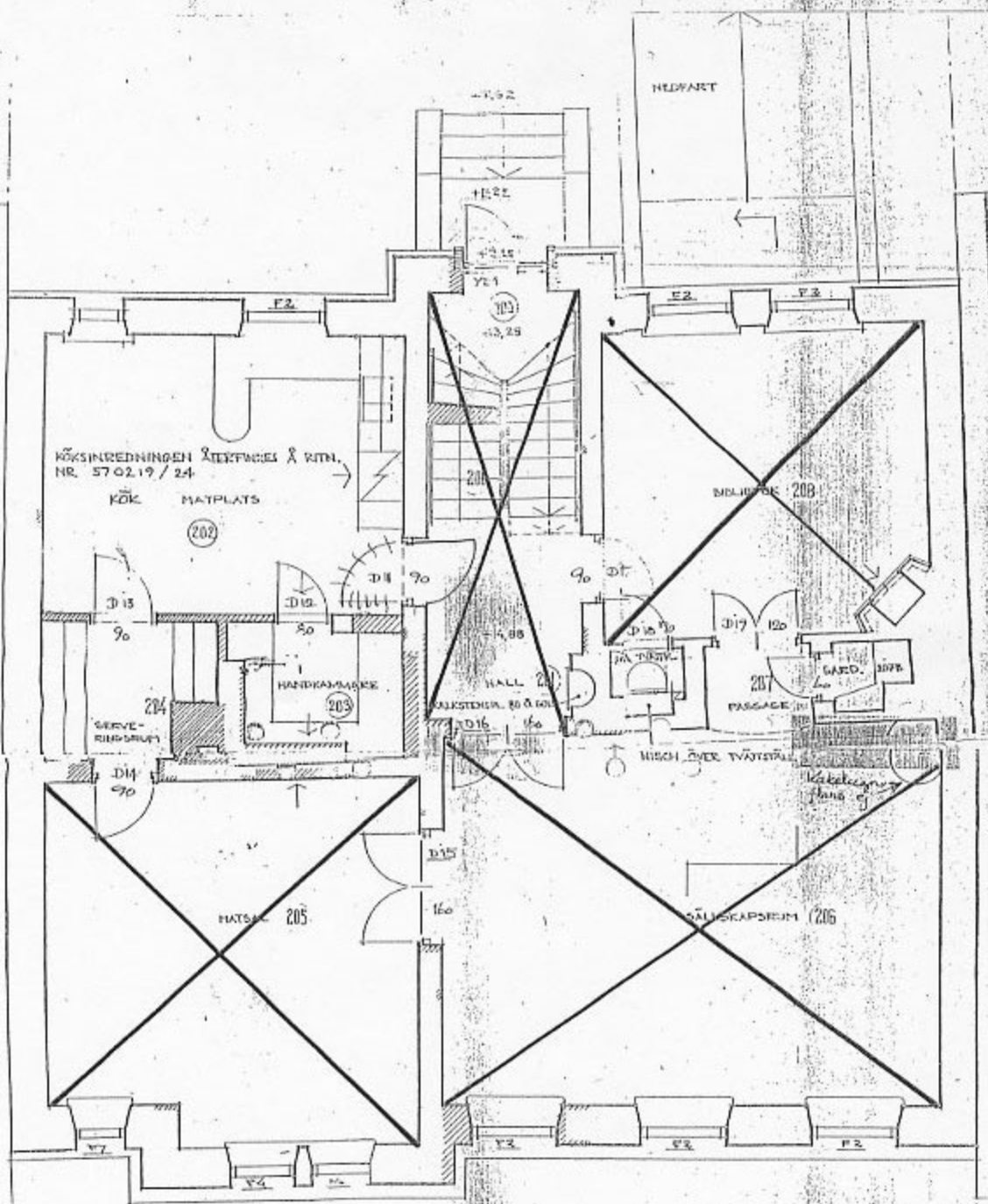
Raoul Hjärtström

Bilaga till Länsstyrelsens
beslut 2005-10-14
Dnr 432-02379-2005
Byggnadsminnesförklaring av
RENEN 7,
Nikolai församling,
Örebro kommun

GUNNAR HÄLI

N:o Renen & L.A.

ANDRAD	2. 27 3	59
ANDRAD	2. 27 2	59
NBA 207A INDR.	2. 27 2	59
ÄNDR. KÖK	2. 27 2	59
ÄNDR. VÄGGKLACAR I MATSAL.	2. 27 3	55

